

۸	اقتصادی
پنجشنبه ۲۵ تیر۱۴۰۵شماره ۹۰۷۵	
یادداشت	
نوید پاک‌نژاد	
<i>پژوهشگر مسکن</i>	

ماده ۱۲ قانون ساماندهی راهبردی برای آزادسازی ظرفیت زمین شهری

بازار زمین و مسکن در کشور طی سال‌های اخیر با چالش‌های گسترده‌ای از جمله کاهش عرضه مؤثر زمین شهری، رشد سوداگری، افزایش غیرمتعارف قیمت زمین، کاهش توان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و افت ساخت‌وساز مواجه بوده است. در این میان، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر تشدید چالش مسکن و اجاره، حبس و عدم عرضه بخش قابل‌توجهی از اراضی دارای قابلیت ساخت در محدوده شهرهاست؛ اراضی‌ای که به‌رغم برخورداری از زیرساخت، خدمات شهری و قابلیت توسعه، سال‌ها بدون بهره‌برداری باقی مانده‌اند و در عمل از چرخه تولید مسکن خارج شده‌اند. در همین راستا، قانونگذار با تصویب ماده ۱۲ قانون ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره‌بها، تلاش کرده است از طریق ایجاد سازوکارهای بازدارنده و تنظیم‌گر، اراضی بلااستفاده و راکد شهری را به چرخه عرضه، سرمایه‌گذاری و ساخت‌وساز بازگرداند. این ماده را می‌توان یکی از ابزارهای سیاستی کشور در جهت مقابله با احتکار زمین، تحریک تولید مسکن و توسعه متوازن شهری دانست.

وضعیت اراضی بلااستفاده شهری و ضرورت مداخله سیاستی

بر اساس گزارش‌ها و برآوردهای کارشناسی، در برخی شهرهای کشور بخش قابل‌توجهی از اراضی واقع در محدوده شهری همچنان بلااستفاده، یاب‌ر یا خارج از چرخه ساخت‌وساز باقی مانده‌اند. در برخی برآوردها حتی سهم اراضی راکد و فاقد بهره‌برداری در بعضی شهرها تا حدود ۲۰ درصد نیز عنوان شده است. این مسأله نشان می‌دهد بخش مهمی از ظرفیت توسعه شهری در عمل به دلیل انگیزه‌های سوداگری، انتظار نوبتی و نبود هزینه مؤثر برای نگهداری زمین، از چرخه تولید و عرضه خارج شده است. نمونه کلان‌شهر مشهد نشان می‌دهد مسأله کمبود زمین لزوماً به معنای فقدان اراضی شهری نیست؛ به‌طوری‌که حدود ۲۳۰۰ هکتار اراضی خالی، معادل نزدیک به ۱۰ درصد از محدوده شهر، همچنان خارج از چرخه مؤثر عرضه قرار دارد. این اراضی که در مالکیت‌های متنوع دولتی و خصوصی قرار دارند، ظرفیت قابل‌توجهی برای افزایش عرضه زمین و مسکن درون شهری ایجاد می‌کنند. ادامه این روند موجب کاهش مصنوعی عرضه زمین شهری، افزایش قیمت اراضی، محدود شدن فرصت‌های سرمایه‌گذاری مولد و تشدید بحران دسترسی خانوارها به مسکن شده است. برآوردهای سناریومحور نشان می‌دهد فعال‌سازی تنها ۵ تا ۱۰ درصد از اراضی خالی و بلااستفاده در محدوده شهرها می‌تواند ظرفیت ایجاد چند میلیون واحد مسکونی جدید را فراهم کند؛ ظرفیتی که نشان می‌دهد مسأله اصلی بازار مسکن صرفاً کمبود زمین نیست، بلکه قفل شدن و غیرفعال بودن بخشی از اراضی شهری است.

آثار اقتصادی اجرای ماده ۱۲ بر بازار زمین و مسکن

یکی از مهم‌ترین آثار اجرای این قانون، افزایش عرضه زمین‌های باکیفیت شهری است. بخش عمده‌ای از اراضی بلااستفاده موجود، در محدوده‌هایی قرار دارند که دارای دسترسی مناسب، زیرساخت شهری، شبکه خدمات عمومی و قابلیت توسعه سریع هستند. ورود این اراضی به چرخه عرضه، موجب کاهش فشار بر توسعه افقی شهرها و افزایش بهره‌وری از زیرساخت‌های موجود خواهد شد. از آنجا که سمت ساخت‌امخان دارای پیوند گسترده با ده‌ها صنعت و بخش اقتصادی است، رونق ساخت‌وساز ناشی از اجرای دقیق ماده ۱۲ می‌تواند آثار گسترده‌ای بر رشد اقتصادی، اشتغال و گردش مالی در اقتصاد شهری داشته باشد. اعمال عوارض بر زمین‌های بلااستفاده، هزینه احتکار را افزایش داده و انگیزه نگهداری غیرمولد زمین را کاهش می‌دهد. این اقدام در میان‌مدت می‌تواند موجب افزایش عرضه، تعدیل قیمت زمین و کاهش فشار بر بازار مسکن و اجاره شود. ورود اراضی راکد به چرخه ساخت‌وساز موجب افزایش بهره‌وری زمین شهری، بهبود توزیع خدمات، ارتقای کارایی زیرساخت‌ها و کاهش هزینه توسعه شهرها خواهد شد.

اهمیت منابع حاصل از عوارض ماده ۱۲ در توسعه شهری و مسکن استیجاری

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این قانون، پیش‌بینی سازوکار هدفمند برای مصرف منابع حاصل از عوارض پالی‌استفاده است. برخلاف بسیاری از درآمدهای عمومی، این منابع مستقیماً در خدمت توسعه شهری و سیاست‌های حمایتی بخش مسکن قرار می‌گیرد. مطابق قانون، ۷۰ درصد منابع حاصل از این عوارض به شهرداری‌ها اختصاص می‌یابد و به‌طور ویژه مطابق با نص صریح قانون، شهرداری‌ها مکلفند درآمد حاصل از این حکم را صرفاً در حوزه توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل شهری، بازسازی یافت فرسوده و توسعه کاربری‌های عمومی مصرف کنند. در واقع منابع ناشی از عدم عرضه زمین، مجدداً در همان شهر هزینه شده و صرف عمران، آبادانی و توسعه شهری می‌شود.

۳۰ درصد دیگر منابع نیز به صندوق ملی مسکن اختصاص می‌یابد تا در اجرای سیاست‌های حمایتی حوزه مسکن مورد استفاده قرار گیرد. این منابع می‌بایست توسط وزارت راه و شهرسازی بابت توسعه مسکن استیجاری یا پرداخت کمک‌هزینه اجاره‌بها به گروه‌های جمعیتی آسیب‌پذیر حوزه مسکن تخصیص یابد. بنابراین حتی در شرایطی که برخی مالکان از عرضه زمین خودداری کنند، منابع حاصل از عوارض دریافتی مجدداً در جهت تنظیم بازار مسکن، حمایت از خانوارها و تقویت سیاست‌های اجتماعی بخش مسکن به کار گرفته خواهد شد. این منابع در آینده می‌تواند نقش مهمی در توسعه مسکن استیجاری عمومی و حمایتی ایفا کند.

الزامات نهادهی و اجرایی برای موفقیت ماده ۱۲

تحقق اهداف این قانون نیازمند اجرای دقیق، شفاف و هوشمندانه آن در سطح ملی و محلی است. ایجاد بانک اطلاعات جامع اراضی شهری، شفاف‌سازی وضعیت مالکیت و بهره‌برداری، اتصال سامانه‌های شهرداری‌ها، سازمان ثبت اسناد و وزارت راه و شهرسازی و شناسایی دقیق اراضی مشمول، از مهم‌ترین پیش‌نیازهای اجرای موفق این سیاست محسوب می‌شود. همچنین لازم است در کنار ابزارهای بازدارنده، سیاست‌های تشویقی برای توسعه و ساخت‌وساز نیز مورد توجه قرار گیرد. تسهیل فرآیند صدور پروانه ساختمانی، کاهش بوروکراسی، تسرخ پاسخگویی دستگاه‌ها و حمایت‌های جدی از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ساخت مسکن، استطاعتی می‌تواند انگیزه ورود اراضی به چرخه توسعه با تحقق چند هدف را در پس‌جانتگ افزایش دهد. ضروری است شهرداری‌ها و دستگاه‌های اجرایی از نگاه صرفاً درآمدی به این قانون پرهیز کرده و هدف اصلی آن را فعال‌سازی زمین، افزایش عرضه، رونق ساخت‌وساز و کمک به تعادل بازار مسکن تلقی کنند. موفقیت واقعی این سیاست زمانی محقق می‌شود که سهم اراضی راکد کاهش یابد و ظرفیت‌های بلااستفاده شهری به چرخه تولید و توسعه بازگردد.

خانه‌ها چگونه به بازیگر بهره‌وری تبدیل می‌شوند؟

ابزارهای کوچک، صرفه‌جویی بزرگ

قبضی ۷۰ هزار تومانی و مسأله بازآرندنگی تعرفه آب

در حوزه آب، یکی از موضوعات مهم، تفاوت میان «سرانه تولید» و «سرانه مصرف» است. محمداسماعیل محسنی‌نسب، معاون خدمات مشتریان و درآمد شرکت آب و فاضلاب استان تهران، در گفت‌وگو از توصیه‌های کلی عبور کرده و به سمت استفاده از ابزارهای اقتصادی، فناوری‌های هوشمند و نوسازی تجهیزات کم‌بازده حرکت کرده است. تعیین الگوی مصرف ۱۲ مترمکعبی آب برای هر واحد مسکونی در تهران تخفیف ۲۰ تا ۳۰ درصدی برای مشترکان کم‌مصرف یا استفاده‌کنندگان از تجهیزات کاهنده، نصب ۷ هزار کنتور هوشمند آب در تهران و شناسایی ۲۲ میلیون کولر آبی برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی، نشان می‌دهد مدیریت مصرف دیگر صرفاً به معنای محدودیت نیست، بلکه به معنای بهره‌وری از ظرفیت موجود است. مسأله آب و برق در بخش خانگی، امروز یک نقطه مشترک دارد؛ مصرف باید مدیریت شود، اما نه از مسیر کاهش آسایش مردم. رویکرد تازه در دو صنعت آب و برق بر این اصل استوار است که با همان سطح خدمات و رفاه، می‌توان مصرف را هوشمندتر، تجهیزات را پربازده‌تر و هزینه خانوار و شبکه را کمتر کرد. به همین دلیل، ترکیب تعرفه‌گذاری پلکانی، مشوق‌های اقتصادی، کنتورهای هوشمند، تجهیزات کاهنده مصرف، بازچرخانی آب و نوسازی وسایل سرمایشی، به محور تازه سیاست‌گذاری در حوزه بهره‌وری تبدیل شده است.

مصرف خانگی
نقطه مشترک فشار بر آب و برق
بخش خانگی یکی از مهم‌ترین حوزه‌های مصرف آب و برق در کشور است. از یک سو، سرانه مصرف آب در کلان شهرها همچنان بالاست و از سوی دیگر، مصرف برق خانگی در ماه‌های گرم سال، به‌ویژه به دلیل استفاده گسترده از وسایل سرمایشی، فشار قابل توجهی به شبکه وارد می‌کند. در چنین شرایطی، صرفاً تکرار توصیه‌هایی مانند «صرفه‌جویی کنید» نمی‌تواند پاسخگوی ایجاد مسأله باشد. مدیریت مصرف زمانی اثرگذار می‌شود که برای خانوارها قابل لمس باشد؛ یعنی مشترک بداند کاهش مصرف چه اثری بر قبض او دارد، چه ابزارهایی می‌تواند مصرف را کم کند و چگونه بدون تغییر محسوس در کیفیت زندگی، هزینه آب و برق خود را کاهش دهد. این همان نقطه‌ای است که سیاست‌های جدید آب و برق بران مرکز کرده‌اند.

مشوق‌های آبفا
برای کم‌مصرف‌ها
یکی از نکات مهم در سیاست‌های جدید آبفا، حرکت همزمان در دو مسیر تعرفه‌ای و تشویقی است. شرکت آب و فاضلاب تهران برای مشترکانی که در محدوده الگوی مصرف قرار دارند و بتوانند مصرف خود را کاهش دهند، مشوق در نظر گرفته است. براساس توضیحات معاون خدمات مشتریان و درآمد آبفاي تهران، «اگر مشترکان در محدوده الگوی مصرف بتوانند مصرف خود را تا ۲۰ درصد کاهش

وزیر نیرو در نشست مشترک با اعضای کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها: ساخت مسکن بدون پیش‌بینی آب و برق چالش‌ساز شده است

با انشعابات غیرمجاز مربوط می‌شود. به گفته محسنی‌نسب، «میزان هدررفت واقعی آب در شبکه تهران اکنون حدود ۹ درصد است. این عدد نسبت به گذشته کاهش یافته و نتیجه اقداماتی مانند نشست‌یابی، پایش شبکه و استفاده از سامانه‌های هوشمند است. با این حال، حتی یک درصد هدررفت نیز در شهری مانند تهران عدد قابل توجهی محسوب می‌شود، زیرا حجم آب توزیعی بسیار بالاست». در همین راستا، شبکه توزیع آب تهران به تجهیزات اندازه‌گیری و کنتورهای هوشمند در سطح شبکه مجهز شده و حجم عبور آب در بخش‌های مختلف به‌صورت مستمر رصد می‌شود. همچنین نصب کنتورهای هوشمند برای مشترکان نیز در دستورکار قرار دارد و طبق برنامه، امسال حدود ۷ هزار کنتور هوشمند در تهران نصب خواهد شد. اولویت نصب این کنتورها با مشترکان پرمصرف است تا امکان پایش دقیق مصرف و ارسال هشدارهای لازم فراهم شود.

آب خاکستری ظرفیت تازه ساختمان‌ها

یکی دیگر از مسیرهای افزایش بهره‌وری آب در بخش خانگی، استفاده از سامانه‌های بازچرخانی آب یا همان آب خاکستری است. آب خاکستری شامل آب مصرفی در بخش‌هایی مانند روشویی، حمام یا شست‌وشوی مواد غذایی است که آلودگی زیادی ندارد و پس از تصفیه ساده می‌تواند در مصارف غیرشرب مانند آبیاری فضای سبز، شست‌وشوی سطوح یا فلاش‌تانک استفاده شود. محسنی‌نسب می‌گوید: «در قوانین و آیین‌نامه‌های موجود، استفاده از سامانه‌های بازچرخانی آب در ساختمان‌ها پیش‌بینی شده و برای اجرای این سامانه‌ها مشوق‌ها و تخفیف‌هایی در نظر گرفته شده است. توسعه این ظرفیت، به‌ویژه در مجتمع‌های بزرگ مسکونی، آداری و تجاری، می‌تواند فشار بر منابع آب شرب را کاهش دهد و بخشی از نیازهای غیرشرب را از مسیر بازچرخانی تأمین کند.»

عبور از توصیه صرفه‌جویی برق به مدیریت هوشمند

در حوزه برق نیز رویکرد تازه، عبور از توصیه‌های عمومی به سمت راهکارهای عملی است. محمد اله‌داد، مدیرعامل شرکت مادر تخصصی مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران (توانیر)، در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: «فرهنگ سازی صرفاً با تکرار واژه صرفه‌جویی محقق نمی‌شود.» به گفته او، «مردم پیش از توصیه‌های کلی، به راهکارهای اجرایی، ابزارهای هوشمند و مشوق‌های ملموس نیاز دارند.» او تأکید می‌کند: «رویکرد صنعت برق از گذشته صرف به معنای محدودسازی رفاه، به سمت مدیریت هوشمند مصرف تغییر کرده است. استفاده از کنتورهای هوشمند، توسعه سامانه‌های اطلاع‌رسانی، آرائه مشوق به مشترکان خوش مصرف، تعرفه‌گذاری پلکانی، ترویج تجهیزات پربازده و استفاده از فناوری‌های نوین، بخشی از همین رویکرد است.» اله‌داد معتقد است: «اغلب مردم با صنعت برق همراهی می‌کنند، اما انتظار دارند پیام‌های مدیریت مصرف را راه‌حلی روشن و قابل اجرا همراه باشد. هدف، صرفه‌جویی به معنای محروم کردن مردم از آسایش نیست، بلکه افزایش بهره‌وری است؛ یعنی خانوار بتواند با همان سطح رفاه، برق کمتری مصرف کند.»

۲۲ میلیون کولر آبی بازار بزرگ بهره‌وری انرژی

یکی از مهم‌ترین ظرفیت‌های کاهش مصرف برق خانگی، به وسایل سرمایشی مربوط است. در بسیاری از شهرها، بخش قابل توجهی از مصرف برق در فصل گرم

مسأله آب و برق در بخش خانگی، امروز یک نقطه مشترک دارد؛

مصرف باید مدیریت شود، اما نه از مسیر کاهش آسایش مردم.
رویکرد تازه در دو صنعت آب و برق بر این اصل استوار است که با همان سطح خدمات و رفاه، می‌توان هزینه خانوار و شبکه را کمتر کرد

دهند، مشمول ۲۰ درصد تخفیف در تعرفه آب می‌شوند. همچنین در صورت استفاده از تجهیزات و لوازم کاهنده مصرف آب، تا ۳۰ درصد تخفیف در قبض آنها اعمال خواهد شد.» این سیاست از آن جهت اهمیت دارد که مدیریت مصرف را صرفاً به تنبیه پرمصرف‌ها محدود نمی‌کند، بلکه برای مشترکان برای خانوار به یک رفتار قابل پاداش تبدیل می‌شود؛ رفتاری که هم به کاهش هزینه خانوار کمک می‌کند و هم فشار بر منابع آبی را کم می‌کند.

کاهش ۲۰ تا ۵۰ درصدی مصرف با تجهیزات ساده

بخش قابل توجهی از مصرف آب خانگی را می‌توان با ابزارهای ساده و کم‌هزینه مدیریت کرد. تجهیزات ساده مصرف مانند سرشیرهای کاهنده فشار، سردوش‌های کم‌مصرف، فلاش‌تانک‌های دو زمانه و ابزارهای کنترل جریان آب، از جمله راهکارهایی هستند که بدون کاهش جدی آسایش خانوار، مصرف را پایین می‌آورند. محسنی‌نسب تأکید می‌کند: «تجربه استفاده از تجهیزات کاهنده نشان داده است که این ابزارها دست‌کم ۲۰ درصد کاهش مصرف به همراه دارند و در برخی موارد، میزان کاهش مصرف به ۳۰ تا ۵۰ درصد نیز رسیده است.» این اقدام نشان می‌دهد بخش مهمی از بهره‌وری در خانه‌ها نه از مسیر پروژه‌های بزرگ و پرهزینه، بلکه از طریق اصلاح تجهیزات روزمره و تغییرات کوچک اما فراگیر قابل تحقق است.» از نگاه شرکت آب و فاضلاب، کاهش مصرف به معنای کاهش درآمد نیست، بلکه به دلیل محدودیت منابع آبی، حفظ و ذخیره آب برای دوره‌های مختلف سال یک ضرورت است. این نگاه، مدیریت مصرف را از یک موضوع صرفاً مالی خارج کرده و آن را به مسأله پایدارتری تبدیل می‌کند.

هدررفت ۹ درصدی و نقش کنتورهای هوشمند

مدیریت مصرف فقط به رفتار مشترکان محدود نمی‌شود. بخشی از بهره‌وری آب به وضعیت شبکه توزیع، نشست‌یابی، کنترل فشار، پایش مداوم و دقت کنتورها مربوط است. در ادبیات مدیریت آب، هدررفت به دو بخش واقعی و ظاهری تقسیم می‌شود. هدررفت واقعی شامل نشت‌ها، شکستگی لوله‌ها و خروج فیزیکی آب از شبکه است و هدررفت ظاهری به مواردی مانند خطای کنتور، مصارف محاسبه‌نشده

وزیر نیرو در نشست مشترک با اعضای کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها:

ساخت مسکن بدون پیش‌بینی آب و برق چالش‌ساز شده است

باید همراه با پیش‌بینی منابع مالی باشد. واگذاری مسئولیت اجرای پروژه‌ها بدون تأمین اعتبار، امکان تحقق کامل برنامه‌ها را با مشکل مواجه می‌کند.

وزارت نیرو یکی از پیشران‌های تحقق رشد اقتصادی است

امور داخلی کشور و شوراها همچنین با اشاره به ضرورت تقویت امنیت انرژی کشور گفت: «دستیابی به امنیت انرژی مستلزم سرمایه‌گذاری گسترده در بخش تولید برق، به‌ویژه نیروگاه‌های جدیدپذیر و برق‌آبی است. مجلس از تأمین سرمایه مورد نیاز این بخش حمایت می‌کند و موضوع تأمین ارز پروژه‌های انرژی از سوی بانک مرکزی را با جدیت پیگیری خواهد کرد.»

سال به کولرهای آبی و گازی اختصاص دارد. فرسودگی بخشی از این تجهیزات باعث شده نوسازی آنها به یکی از برنامه‌های مهم صنعت برق تبدیل شود. عبدالامیر باقوتی، مدیرکل دفتر مدیریت انرژی و برنامه‌ریزی امور مشتریان توانیر، در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: «یکی از مهم‌ترین برنامه‌های بهینه‌سازی، تعویض کولرهای آبی قدیمی با نسل جدید موتورهای مجهز به فناوری BLDC است. این موتورها، که به عنوان موتورهای جریان مستقیم بدون جاروبک شناخته می‌شوند، به دلیل ساختار مغناطیسی و رانندمان بالاتر، مصرف برق را کاهش و کارایی کولر را افزایش می‌دهند.» به گفته باقوتی، «راندمان موتورهای جدید حدود ۴۰ درصد بیشتر از کولرهای قدیمی است. تاکنون حدود ۲۲ میلیون کولر آبی در کشور شناسایی شده که ظرفیت بزرگی برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف به شمار می‌رود. اگر این ظرفیت با سازوکارهای مالی و حمایتی مناسب فعال شود، می‌تواند هم به کاهش مصرف برق کمک کند و هم هزینه انرژی خانوارها را پایین‌بیاورد.»

سرمایه‌گذاری در صرفه‌جویی

نکته مهم در برنامه‌های جدید صنعت برق، ایجاد مدل اقتصادی برای بهینه‌سازی است. باقوتی به ظرفیت قانونی «گربر انرژی» اشاره می‌کند؛ سازوکاری که بر اساس آن سرمایه‌گذاران می‌توانند در پروژه‌های کاهش مصرف مشارکت کنند و از محل انرژی صرفه‌جویی‌شده، منابع مالی خود را تأمین کنند. به بیان ساده، صرفه‌جویی در مصرف برق دیگر فقط یک توصیه اخلاقی یا اجتماعی نیست، بلکه می‌تواند به یک بازار سرمایه‌گذاری تبدیل شود. سرمایه‌گذار با اجرای طرح‌هایی مانند تعویض موتور کولرهای آبی یا نوسازی تجهیزات سرمایشی، مصرف برق را کاهش می‌دهد و سپس از محل فروش انرژی صرفه‌جویی‌شده، به بورس انرژی یا تابلوهای مرتبط، بازگشت سرمایه دریافت می‌کند. در مناطق جنوبی کشور نیز برنامه تعویض کولرهای پنجره‌ای قدیمی در دستورکار قرار دارد. به گفته باقوتی، جایگزینی این کولرها با سیستم‌های جدید می‌تواند جهش قابل توجهی در راندمان ایجاد کند؛ رقمی که او آن را تا ۱۵ تا ۱۶ برابر اعلام می‌کند. با توجه به سهم بالای وسایل سرمایشی در مصرف برق جنوب کشور، اجرای چنین طرح‌هایی می‌تواند اثر قابل توجهی بر کاهش فشار شبکه در دوره اوج مصرف داشته باشد.

هدف کاهش رفاه نیست افزایش بهره‌وری است

به نظر می‌رسد که با اقدامات در دست اجرا، مدیریت مصرف در کشور وارد مرحله تازه‌ای شده است. در این مرحله، هدف اصلی کاهش رفاه خانوار نیست، بلکه افزایش بهره‌وری از طریق فناوری، مشوق‌های اقتصادی، اصلاح تجهیزات و مشارکت مردم است. در حوزه آب، تخفیف برای مشترکان کم‌مصرف، نصب کنتورهای هوشمند، کاهش هدررفت شبکه، استفاده از تجهیزات کاهنده و توسعه آب خاکستری می‌تواند مصرف را بدون فشار مستقیم بر خانوار کاهش دهد. در حوزه برق نیز نوسازی کولرهای آبی و پنجره‌ای، استفاده از موتورهای پربازده، تعرفه‌گذاری پلکانی و ایجاد بازار سرمایه‌جویی، مسیرهای جدیدی برای مدیریت مصرف ایجاد کرده است. پیام مشترک این سیاست‌ها روشن است: در شرایط فشار بر منابع آب و برق، بهره‌وری می‌تواند جایگزین محدودیت شود. اگر خانوار، دولت، شرکت‌های خدمات‌رسان و سرمایه‌گذاران در یک مسیر هماهنگ حرکت کنند، می‌توان با مصرف کمتر، خدمات پایدارتر، هزینه پایین‌تر و رفاه مشابه را تجربه کرد.

قدرانی از عملکرد کارکنان وزارت نیرو در تأمین پایدار آب و برق مراسم تشییع، وداع و تدفین رهبر شهید، گفت: «هم در صنعت برق و هم در صنعت آب اقدامات ارزشمندی انجام شده و تلاش‌های کارکنان وزارت نیرو شایسته تقدیر است.» جوکار با تأکید بر اهمیت توسعه زیرساخت‌های آب و برق در طرح نهضت ملی مسکن افزود: «صنعت آب و برق زیربنای اقتصاد کشور است و هرچه زیرساخت‌ها سریع‌تر فراهم شود، زمینه برای رشد و توسعه سایر بخش‌های اقتصاد نیز مهیاتر خواهد شد.» وی وزارت نیرو را یکی از گلوگاه‌های اصلی تحقق رشد اقتصادی ۸ درصدی دانست و اظهار کرد: «بسیاری از بخش‌های اقتصادی کشور به عملکرد این وزارتخانه وابسته هستند و توسعه زیرساخت‌های آب و برق، پیش‌نیاز اجرای برنامه‌های توسعه‌ای است.» رئیس کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها همچنین با اشاره به ضرورت تقویت امنیت انرژی کشور گفت: «دستیابی به امنیت انرژی مستلزم سرمایه‌گذاری گسترده در بخش تولید برق، به‌ویژه نیروگاه‌های جدیدپذیر و برق‌آبی است. مجلس از تأمین سرمایه مورد نیاز این بخش حمایت می‌کند و موضوع تأمین ارز پروژه‌های انرژی از سوی بانک مرکزی را با جدیت پیگیری خواهد کرد.»